

## Szemponisorok az osztályfőnöki munka tervezéséhez

### I. Az osztályfőnöki munka feladatkörei:

Ügyviteli (adminisztrációs) teendők ellátása  
Szervezési, koordinációs feladatok végrehajtása  
Közvetlen nevelőmunka

### II. Az osztályfőnöki foglalkozási tervek tartalma:

1. **Helyzetelemzés, célok, feladatok**
2. **Tanulmányi kirándulás szervezése, tervezése**
3. **Óralátogatási terv**
4. **Szakköri, tanórán kívüli elfoglaltságok**
5. **Pályaválasztás**
6. **Gyermekvédelem**  
Egészségi helyzet:
  - Túlkoros
  - Fáradékony
  - Szétszórt figyelmű
  - Hiperaktív
  - Beszédhibás
  - Gyenge látású
  - Betegségekre hajlamos
  - Túl fejlett
  - Testileg elmaradott a fejlődésben
7. **Családdal való kapcsolatok, felmérések**  
Család helyzete, szerkezete:
  - Elvált szülők
  - Nagycsaládos
  - Veszélyeztetett
  - Fizikai dolgozók gyermeke
  - Értelmiségi dolgozók gyermeke
  - Csonka család
  - MunkanélküliCsaládlátogatások, szülői értekezletek, fogadó órák
8. **A közművelődési intézményekkel való kapcsolat**
9. **Tervezett osztályprogramok**
10. **Feladatok, felelősi rendszer**
11. **Osztályfőnöki tematikák**
  - Énképünk – milyen a harmonikus személyiség?
  - Egészségünk védelme
  - A családi élet harmóniája
  - Helyünk a társadalomban
  - Gyarapítsuk műveltségünket!
  - A szabadidő helyes eltöltéséről
  - Munkakultúránkról
  - Az ember és a természet harmonikus kapcsolódásáról

Hazánk és a nagyvilág  
Jövőképünk

### III. Osztályfőnöki témavázlatok a kerettantervnek megfelelően

(A kötelező témákat keret jelzi.)

#### 5. osztály

##### **Könyvtárhasználat:**

1. Könyvtárhasználat célja, tájékozódás (tanulás – önművelés)
2. Olvasás szerepe (tudásgyarapítás)
3. Szépirodalom szerepe az élményszerzésben

##### **Életmódok és az egészség (10 óra kötelező):**

1. Mi minden értendő az egészség fogalmán? Mi tesz engem egészségessé?
2. Mi is az az életmód?
3. Mitől egészséges az én életmódom?
4. Életmód és táplálkozás
5. Az életmód és a biztonság megőrzése
6. Az életmód és a veszélyes anyagok
7. Az életmód és a kapcsolatok
8. Az életmód és a növekedés megkötése
9. Az egészséges életrend
10. Az életmód és a környezet
11. Hogyan befolyásolhatom az életmódomat, életmódjavító szerződés
12. Tudni illik, mi illik
13. Testünk higiénája
14. A serdülőkor kozmetikája
15. A serdülés biológiai alapjai

##### **Közösség és személyiség:**

1. Felsősök lettünk
2. Tartalmas, vonzó élet a közösségben
3. Közösségi megbízatások, tisztségek
4. Személyes kapcsolatok az osztályban
5. Helyem a közösségben
6. Őszinteség, titoktartás
7. Ismerem-e önmagamat?
8. A család, a szülők és a gyerekek közössége
9. A család, gazdálkodó közösség
10. Alkalmazkodás a családban

##### *Szülőföldünk, hazánk*

1. Védjük hazánk természeti szépségeit
2. Egészséges környezet, egészséges ember
3. Környezetszennyezés
4. A tulajdon védelme

5. Tanulmányi kirándulás előkészítése
6. Hogyan is kezdődött?
7. Mire vigyázz a háztartásban?
8. Hogy ünnep lehessen!
9. Ha már baj van...

*Tanulás, közösség*

1. Tanulás kötelesség
2. A tanulást is tanulni kell
3. Ünnepeink (szeretett ünnepe,
4. Nehéz könnyű tantárgyak
5. Ami érdekel, szívesen csinálom
6. Eredményes tanulás az osztályban
7. Értékelő órák (havi magatartás és szorgalom)

**6. osztály**

**Könyvtárhasználat:**

1. A lakóhelyi könyvtár szerepe
2. A szolgáltatás szerepe a tanulásban, a szabadidő hasznos eltöltésében

**Életmódok és az egészség/ Korlátok és lehetőségek (10 óra kötelező):**

1. Amiről én döntök, és amiről nem
2. Légy bátor IGEN– t mondani!
3. Légy bátor NEM– et mondani!
4. Amiről én döntök: mit eszem?
5. Amiről én döntök: mozgás és személyes higiéné
6. Amiről én döntök: veszélyes anyagok, dohányzás, alkohol- és kábítószer-fogyasztás I.
7. Amiről én döntök: veszélyes anyagok II.
8. Amiről én döntök: környezet
9. Ezek a döntések, de HOGYAN?
10. Mai döntések – holnapi következmények

*Közösség és személyiség*

1. Feladataink az új tanévben
2. A tartalmas közösségi életért
3. Az osztály közössége
4. Helyem az osztályban
5. Illemtan – kulturált viselkedés a közművelődési intézményekben
6. Igazmondás, hazugság. A hazugság okai
7. Barátság – kapcsolataink

*Tanulás és munka*

1. Hogyan telefonáljunk, intézzük ügyeinket
2. A gazdaságos tanulás
3. Mit kell tennem a jobb eredményekért?
4. Gazdaságos tanulási technikák
5. Miért tanulok?
6. Amit a pályaválasztásról tudni kell

7. Tolerancia: elvárások egymással szemben
8. A megismerés formái, gazdaságos tanulás
9. Tapintat, őszinteség
10. Az ember munkájával alakítja és védi környezetét
11. Tanulmányi munka és szorgalom értékelése

*Szülföldünk, hazánk*

1. Kötődés a hazához
2. Szűkebb környezetem
3. Kötődés a hazánkhoz – lokálpatriotizmus
4. Tanulmányi kirándulás előkészítése
5. Viselkedésünk nyaralás közbe
6. Lesben áll és nem kímél...
7. ...és jön a víz, a hömpölygő áradat...
8. Veszélykalauz a településen
9. Riadó! Te is tehetsz valamit!
10. Védem, véded, védi...védünk!

**7. osztály**

**Könyvtárhasználat:**

1. Ismerkedés a nemzeti könyvtári funkciókkal
2. Muzeális könyvtárak szerepe

**Életmódok és az egészség/ Függetlenségi törekvések és az egészség**

1. Változások kora – Hogyan nézek ki?
2. Változások kora – Hogyan érzem magam?
3. Hogyan lássam családomat? Hogyan látnak ők engem?
4. Hogyan látom barátaimat? Hogyan látnak ők engem?
5. Változások a kapcsolataimban: Barátok és ellenségek
6. Változások kapcsolataimban: Barátság vagy szerelem?
7. Kihívás vagy szenvedély: veszélyes anyagok
8. A veszélyes anyagok és a kapcsolatok
9. Biztonság a változásokban
10. Előrettekintés/ visszatekintés
11. Káros szenvedélyek (dohányzás – alkohol – drogok)
12. Egészséges életmód (testkultúránk – napirend – pihenés – alvás)

*Élet a közösségben*

1. Terveink az év során
2. Feladataim, vállalásaim a közösségben
3. Pozitív szerepvállalás: közéleti aktivitás
4. Konfliktusok az osztályban: a közösségből való kirekesztettség
5. A kirekesztettség következményei (konfliktus a családban)
6. A baráti társaság, kortársak szerepe (Igaz barátok az osztályban)
7. Helyes viselkedés, kultúrált magatartás a fiúk – lányok barátságában
8. A család, a szülők – csonkacsalád
9. Gyerek a családban

10. Család és iskola
11. Viselkedéskultúránk

*Hogyan alakítsuk életünket*

1. Műveltség – művelődés
2. A tanítás – tanulás kultúrája
3. Hogyan tanulunk?
4. Az értékelés és az önértékelés kultúrája
5. Anyanyelvi műveltségünk
6. Vitakultúránk
7. Tekintély – példakép
8. Menjünk múzeumba!
9. Sportoljunk!
10. Menjünk a szabadba!

*Az ember és a természet*

1. Az ember a természet része
2. Környezetünk védelméről
3. Az ősidőktől napjainkig
4. Lassan, okosan!
5. Gyorsan, okosan!

*Hazánk és a nagyvilág*

1. Ország – haza – nemzet
2. Hazánkban élő nemzetiségek
3. A másik ember személyiségének tisztelete
4. A határainkon túl élő magyarság
5. Jövőképünk

**8. osztály**

**Könyvtárhasználat:**

1. A szellemi munka technikája: tanulás munkamódszerei
2. A mindennapi tájékozódás módszerei: sajtótermékek, tudatos tanulási szokások
3. Tipikus problémahelyzetek: modern információhordozók

**Életmódok és az egészség / Felelősséged a jövőért**

1. Környezetünk védelme – az egyéni felelősség kérdései
2. Gondolkozz globálisan – cselekedj lokálisan
3. Alternatív étrendek
4. Változtassunk! Táplálkozás
5. Lásd az összefüggést (testmozgás), nem késő elkezdni
6. Látsz-e e változást életmódodban?
7. Mit változtatnál?
8. Hogyan legyünk sikeresek (kapcsolatainkban, munkákban)?
9. Mit ajánlasz a ma ötödikeseknek?
10. Életed 10 év múlva
11. Lelki konfliktusok okai
12. Konfliktusaink kezelése

13. A kompromisszumkészség
14. Segíts másokon – képesség az együttműködésben
15. Reális önismeret
16. Milyen lehetőségeim vannak? Reális jövőkép

*Hazánk és a nagyvilág*

1. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata
2. Az Európai Unió
3. Az ifjúsági bűnözés
4. A bűnözés veszélyei
5. Intézmények, humán szervezetek, szakemberek a bűnözés ellen
6. Értékrend, világnézet
7. Az alkotmány alapértékei és az emberi jogok
8. Média szerepe
9. Tömegtájékoztatás

*Ember és a természet*

1. Szennyezések forrásai
2. Természet és környezetvédelem
3. Akik segítenek... Nem vagy egyedül!
4. Fogd a csomagod! Segíts!
5. Nem ismer határokat!
6. Minősíthetetlen!

**IV. Egészségnevelés 5–8. osztályig**

28/2000.(IX. 21.) OM rendelet szerint be kell építeni a helyi tantervbe „az osztályfőnöki nevelő és oktató munkához kapcsolódva az egészséges életre nevelést, illetve az egészségvédelmet szolgáló tananyagot. Időtartalma nem lehet kevesebb évi 10 óránál.

A témáknál a következő szempontok fontosak:

- az egészségfejlesztés, -védelem legfontosabb elméleti és gyakorlati megfontolásai;
- az adott életkori csoport ismert és legjellegzetesebb fejlődés- és szociálpszichológiai meghatározói, jellegzetességei;
- a legéltetőbb, alkalmasint társadalmi méreteket öltő népegészségügyi problémák adott életkori csoporton belüli jelentkezési módjait;
- az egészségmagatartás befolyásolásának lehetőségei.

**5. osztály****Életmódok és az egészség**

<b>ÓRACÍMEK</b>	
1.	<p><i>Mi minden tartozik az egészség fogalmába? Mi tesz engem egészségessé?</i></p> <p>Mi az egészség? Különböző felfogások, vélemények.</p> <p>Az egészség nem csupán valamilyen betegség hiányát jelenti, tehát fizikai egészséget,</p>

	hanem a lelki, érzelmi kiegyensúlyozottságot, valamint szociális jóllétet is. Tudják, mit tehetnek saját egészségükért, ki segíthet nekik.
2.	<p><i>Mi is az az életmód?</i></p> <p>Mi az életmód? Életmód összetevői: mozgás, táplálkozás, higiénia, kapcsolataink, környezetünk, önbecsülésünk...</p> <p>Az összetevők egyenlő szerepe a kiegyensúlyozott életvitel kialakításában, mely alapja az egészségünknek.</p> <p>Összehasonlítás a családtagok életmódja között.</p>
3.	<p><i>Mitől egészséges az életmódom?</i></p> <p>Jó egészségi állapot és az egészséges életmód összefügg egymással. Az egészséges életmód fogalmát egyéni esetekre kell alkalmazni, és szükség esetén változtatni rajta. Az emberek társadalmi hovatartozásuk, szokásaik, vallásuk, de testi adottságaik alapján is különböző életmódot folytatnak, amelyek közül mind lehet egészséges. A gyerekekkel meg kell értetni ezeket az egyéni különbségeket, valamint azt, hogy „mindenkinek vannak gazdálkodható lehetőségei”, mivel mindenkinek az életmódjában vannak olyan elemek, melyek egészségesek, és bizonyos fokú változtatásra mindenki képes.</p>
4.	<p><i>Életmód és táplálkozás</i></p> <p>A cél, hogy rávezzük a gyerekeket arra, hogy a táplálkozás életmódunk egyik nagyon fontos összetevője, és különösen fontos az egészségünk és boldogságunk szempontjából. A gyerekek egy heti étrendjük megírásával alkalmat kapnak arra, hogy áttekintsék, hogyan táplálkoznak, és melyek családjuk étkezési szokásainak jellegzetességei. Bevezethetjük az órán az egészséges és a kevésbé egészséges ételek fogalmát, kerülve az <i>egészségtelen</i> szót.. Hangsúlyozni kell, hogy nem azt várjuk tőlük, hogy étkezésüket teljes mértékben megváltoztassák, hanem azt, hogy tudatosságra próbáljanak törekedni táplálékuk megválasztásában.</p>
5.	<p><i>Az életmód és a biztonság megőrzése</i></p> <p>Bár a kutatások azt bizonyítják, hogy a gyerekek ebben a korban már átfogó nézetekkel rendelkeznek a biztonságuk megőrzésével kapcsolatos kérdésekről, mindenképpen hangsúlyozni kell számukra, hogy biztonságérzetük több tényezőtől tevődik össze. A sokat emlegetett testi vagy fizikai biztonság mellett a lelki biztonság fontosságát is ki kell emelnünk. Az érzelmek, mely az egészségnek és jóllétnek fontos részét képezik, jelentős szerepet játszanak abban, hogy segítségükkel felismerjék a lehetséges veszélyeket és a kockázatokat. Ugyanakkor az erős érzelmi hatások (pl. izgalom, idegesség, kétségbeesés, fenyegetettség) viselkedésmódunk alakulását befolyásolhatják, gyakran okozhatnak különféle baleseteket is, azáltal, hogy elnyomják a tudást, tapasztalatot, az előzőleg már jól begyakorolt képességeket és akár a szabályokat is, amelyeknek korábban engedelmestünk.</p>
6.	<p><i>Az életmód és a veszélyes anyagok</i></p> <p>Rengetek veszélyes anyag létezik a környezetünkben, itt azonban azok kerülnek az óra középpontjába, melyek összefüggésben állnak életmódunkkal: a cigaretta, az alkohol és a pszichoaktív szerek. Értsék meg, miért is veszélyesek számukra az anyagok, amelyeket megneveztek. Tudatosítani kell a gyerekekben a veszélyes anyagokkal kapcsolatos döntéseik hatását is későbbi életükre.</p>

7.	<p><i>Az életmód és a kapcsolatok</i></p> <p>Az óra legfontosabb feladata annak megértetése a gyerekekkel, hogy kapcsolatrendszerekben élünk, valamint, hogy saját kapcsolatrendszereinknek minősége is életmódunk jellemzője. Módot kell adni az órán arra is, hogy a gyerekek megfogalmazzák a családi kapcsolatrendszerben való létezés előnyeit és esetleg hátrányait. Fontos, hogy valamilyen módon azok a gyerekek is bevonódjanak az órai munkába, akiknek esetleg nincs családjuk.</p>
8.	<p><i>Az életmód és a növekedés</i></p> <p>Ezek között az egyik legfontosabb tényező az életkorváltozás. Életkorunk előrehaladtával rengeteg tényező változik mind bennünk, mind körülöttünk. Megváltozhatnak értékeink, attitűdjeink, szokásaink, időbeosztásunk és ezzel együtt egyszerű hétköznapijaink is. Ez az óra ezekre a növekedéssel kapcsolatos változásokra próbál rávilágítani, hangsúlyozva, hogy a változás életünk természetes változója, melynek egyaránt vannak jó és rossz pillanatai.</p>
9.	<p><i>Az életmód és a környezet</i></p> <p>Az emberek – felnőttek és gyerekek –, tehát mi magunk „alkotórészei” vagyunk a környezetnek, melyben élünk. Fontos annak az áttekintése is az órán, hogy milyen kapcsolat van életmódunk, környezetünk minősége, valamint egészségünk között. Az óra fontos üzenetei:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a környezet hatással van mindennapjainkra, és</li> <li>– minősége egészségi állapotunkat jelentősen befolyásolja, valamint</li> <li>– mindannyian felelőséggel tartozunk környezetünk állapotáért.</li> </ul>
10.	<p><i>Hogyan befolyásolhatom az életmódomat?– Életmód javító szerződés megkötése</i></p> <p>Az óra fő témája a tudatosság szerepe az életmódot illető szokások tekintetében. Az elmúlt órákon sokat beszélgettetek az életmódról, az életmód összetevőiről, egészséges életmódról, valamint, hogy milyen a mi életmódunk. Ezen az órán a gyerekeknek lehetőségük nyílik arra, hogy megkössenek egy ún. életmódjavító szerződést.</p>

## 6. osztály

### Korlátok és lehetőségek

	<b>ÓRACÍMEK</b>
1.	<p><i>Amiről én döntök, és amiről nem</i></p> <p>Egy korábbi döntés felülvizsgálata. Döntés fogalma, felelősséggel vállalt döntés. Felelősséggel járó döntés, döntés előkészítése.</p>
2.	<p><i>Légy bátor IGEN– t mondani!</i></p> <p>Döntések meghozatalát befolyásoló tényezők. Külső és belső tényezők, jelzések felismerése, valamint a pillanatnyi és hosszú távú negatív következmények és előnyök mérlegelésének fontossága.</p>
3.	<p><i>Légy bátor NEM– et mondani!</i></p>



	Kommunikációs technikák elsajátítása, a kommunikációs készségek fejlesztése. Az egészségkárosító szokások kialakulásában a csoportnyomásnak döntő szerepe lehet, az óra címe is valójában a csoportnyomásnak való ellenállást fejezi ki. A gyerekeknek ki kell fejleszteniük olyan készségeket, melyek segítik őket gondolataik, akaratuk megfelelő kifejezésében, érvényre juttatásában és a konfliktusok elkerülésében.
4.	<i>Amiről én döntök: mit eszem?</i> Étkezéssel kapcsolatos döntések. Reklámok hatása az étkezésre. Divat és étkezés. Diéták, kényszerdiéták. Fontos, hogy a gyermekekkel el tudjuk fogadtatni társaik eltérő, megkötött étkezési szokásaikat.
5.	<i>Amiről én döntök: mozgás és személyes higiéné</i> Mozgás szükségessége. Szépségideál – testmozgás. Személyi higiénével kapcsolatos kérdések.
6.	<i>Amiről és döntök: veszélyes anyagok, dohányzás, alkohol- és kábítószer-fogyasztás I.</i> Kiegyensúlyozott, általános életkép a döntési lehetőségekről
7.	<i>Amiről én döntök: veszélyes anyagok II.</i> Az előző óra folytatása
8.	<i>Amiről én döntök: környezet</i>
9.	<i>Ezek a döntések, de HOGYAN?</i>
10.	<i>Mai döntések – holnapi következmények</i>

## 7. osztály

### Függetlenségi törekvések és az egészség

	<b>ÓRACÍMEK</b>
1.	<i>Változások kora – Hogyan nézek ki?</i>
2.	<i>Változások kora – Hogyan érzem magam?</i>
3.	<i>Hogyan látom családomat? Hogyan látnak ők engem?</i>
4.	<i>Hogyan látom barátaimat? Hogyan látnak ők engem?</i>
5.	<i>Változások a kapcsolataimban: Barátok és ellenségek</i>
6.	<i>Változások a kapcsolataimban: Barátság vagy szerelem?</i>
7.	<i>Kihívás vagy szenvedély: veszélyes anyagok</i>
8.	<i>A veszélyes anyagok és a kapcsolatok</i>
9.	<i>Biztonság a változásokban</i>
10.	<i>Előrettekintés / visszatekintés</i>

## 8. osztály

### Felelősség a jövőért

	<b>ÓRACÍMEK</b>
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

7.	
8.	
9.	
10.	

## V. Könyvtárhasználat

### Alsó tagozat:

#### *Alapvető ismeretek és tevékenységek*

- A könyvtár tereinek és főbb állományrészeinek azonosítása, mesekönyvek, gyermekkönyvek keresése szerző és cím szerint.
- A főbb dokumentumfajták (könyv, folyóirat, újság, audiovizuális ismerethordozók) megkülönböztetése főbb jellemzői alapján.
- Az életkornak megfelelő segédkönyvek használata.
- Gyermekkönyvek témájának és főbb adatainak megállapítása formai és tartalmi elemeik (címlap, tartalomjegyzék, illusztrációk) alapján.
- A gyermekkönyvek tartalom szerinti csoportosítása (szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom).

#### *Tevékenységek, feladattípusok*

- Egyszerűbb feladatok megoldása szótárakkal (ismeretlen kifejezések magyarázata, magyar szavak helysírása).
- Témákhoz, személyekhez kapcsolódó anyagok keresése a korosztály számára készült lexikonok, enciklopédiák felhasználásával; a megtalált szövegrészekről (szócikk, fejezet) rövid beszámoló készítése.
- Bármely témában ismeretterjesztő gyermekkönyvek és gyermekfolyóiratok rövidebb szövegeiből tények, adatok, kiemelés, lényegi tartalmuk ismertetése.
- Anyaggyűjtés – tanítói segítséggel – különböző ismeretforrásokból tantárgyi témákban (népi hagyományok, évszakok, alkotói életutak, nemzeti és családi ünnepek stb.)
- Élményt jelentő olvasmányokról beszámoló, könyvajánlás készítése.

### 5. évfolyam

#### *Alapvető ismeretek és tevékenységek*

- Eligazodás a könyvtár raktári rendjében (szép- , illetve szakirodalom).
- Különböző dokumentumtípusok ismerete és használata (könyv, időszaki kiadvány: sajtótermékek, évkönyv, audiovizuális ismerethordozók).
- Segédkönyvek használata (szótár, lexikon, enciklopédia).

#### *Tevékenységek feladattípusok*

- Tevékenységek könyvekkel bármely tantárgyban
  - Könyvek keresése (adott témáról szóló könyvek felsorolása);
  - Könyvismertetés (egy könyv tartalomjegyzéke és átlapozás alapján);
  - Beszámoló (a könyvben található rövidebb rész tartalmának ismertetése).
- Segédkönyvhasználat
  - Ismeretlen szavak, kifejezések keresése (Magyar értelmező kéziszótár, Idegen szavak és kifejezések szótára)
  - Fogalom meghatározás (lexikonok felhasználásával);
  - Személyhez kapcsolódó adatok keresése

**Könyvtárhasználat:**

**Könyvtárhasználat célja, tájékozódás (tanulás – önművelés)**

**Olvasás szerepe (tudásgyarapítás)**

**Szépirodalom szerepe az élményszerzésben**

**6.évfolyam**

*Alapvető ismeretek és tevékenységek*

- A betűrendes leíró katalógus használata.
- A sajtótermékek (napilap, hetilap, folyóirat) ismerete.

*Tevékenységek feladattípusok*

- Adott szerző műveinek kigyűjtése a katalógusból, megkeresése a könyvtárban.
- Adott szerzőről szóló mű keresése a katalógusban és a könyvtárban.
- Annak megállapítása, hogy különböző tantárgyak témáiról milyen sorozatok szólnak.
- Tanult témákhoz friss információ keresése ismeretterjesztő folyóiratokban.
- Aktuális témák figyelése a napilapokban és a tömegkommunikációs műsorokban.

**Könyvtárhasználat:**

**A lakóhelyi könyvtár szerepe**

**A szolgáltatás szerepe a tanulásban, a szabadidő hasznos eltöltésében**

**7. évfolyam**

*Alapvető ismeretek és tevékenységek*

*Tevékenységek feladattípusok*

**Könyvtárhasználat:**

**Ismerkedés a nemzeti könyvtári funkciókkal**

**Muzeális könyvtárak szerepe**

**8.évfolyam**

*Alapvető ismeretek és tevékenységek*

*Tevékenységek feladattípusok*

**Könyvtárhasználat:**

**A szellemi munka technikája: tanulás munkamódszerei**

**A mindennapi tájékozódás módszerei: sajtótermékek, tudatos tanulási szokások**

**Tipikus problémahelyzetek: modern információhordozók**

**Az életmód és a környezet**

## **VI. Tűzvédelmi, polgári védelmi – katasztrófavédelmi oktatás**

### **Nevelés–oktatás céljai, feladatai**

Olyan elméleti és gyakorlati ismeretek átadása, melyek segítségével a bekövetkező katasztrófa és vészhelyzetekben megnő az életben maradásuk esélye, sőt önmagukon kívül társaikon is tudnak segíteni és csökkenthetik a környezetben, anyagi javakban keletkezett károkat.

Alapvető cél az embertársaik iránt érzett felelősség jelentőségének megteremtése, a menekülés, túlélés alapvető ismerveinek elsajátíttatása, az élete és a környezetet megóvó magatartás igényének kialakítása, figyelemfelkeltés a veszélyekre, az óvatosságra intés, olyan pozitív beállítódások megalapozása, amelynek az élet- és környezetkímélő, a tüzesetek megelőzését szolgáló magatartás alakításához, s ezzel a személyes biztonság eléréséhez vezetnek

## **Veszélyhelyzeti ismeretanyag**

### **Tűzvédelmi– tűzmegeelőzési ismeretek**

#### *Történeti háttér*

- az emberek tűzzel való kapcsolatának történetének ismerete
- a tűzgyújtás történetének ismerete
- a tűzoltóság rövid történetének ismerete

#### *Tűzmegeelőzés*

- alapvető szabályok a háztartásban (sütés, főzés, fűtés, világítás)
- tűzgyújtási szabályok

#### *Gyújtás és oltás*

- alapvető gyújtási és oltási szabályok és módok ismerete
- elemi elsősegélynyújtó ismeretek –pl. forrázás, égési sérülések

#### *Menekülés, segítségkérés*

- menekülés – elemi viselkedési szabályok ismerete
- tűzriadó ismerete
- a telefonálás módja

#### *Tűzoltóságok*

- tevékenységének ismerete

### **Polgári védelmi – katasztrófavédelmi ismeretek**

#### *Biztonsági és veszélyhelyzetek*

- a biztonság összetevőinek ismerete
- a katasztrófa küszöböt elérő helyzetek  
a civilizációs és természeti katasztrófák okainak, fajtáinak ismerete  
(árvíz–belvíz, földrengés, hóvihár, szélvihar, vegyi baleset, nukleáris baleset)
- a globális veszélyek, az ország, a település veszélyeztettsége, helyi sajátosságok ismerete
- a katasztrófa– küszöböt el nem érő veszélyhelyzetek felismerése otthon és az iskolában
- a veszélyhelyzetek túlélési lehetőségeinek, az összefogás és a segítségnyújtás jelentőségének tudatosítása
- az iskola Prevenációs Programja, a tanulók szerepe a végrehajtásban

#### *A lakosság védelme*

- a riasztási jelek ismerete
- a követendő helyes magatartás– szabályok a különböző veszélyhelyzetekben
- a segítségkérés helyes formáinak ismerete

- akik segítenek: a katasztrófavédelem és más segítő szervek, szerepük az állampolgárok védelmében, a polgári védelmi kötelezettség jelentőségének ismerete
- a védelem fajtáinak ismerete (egyéni, csoportos)
- a védelem lehetőségeinek ismerete (elzárkózás, óvóhely, kimenekítés, kitelepítés)

### **5–8. osztály fejlesztési követelményei**

Ismerjék a legfontosabb természeti és civilizációs veszélyeket. Tudják, hogy mit jelent a polgári védelmi kötelezettség, mint a honvédelmi kötelezettség része.

Nyerjenek betekintést, tájékoztatást a hazánkat és a környezetünket érintő új veszélyekről, kihívásokról (ipari balesetek, környezetszennyezés, atomfegyverek elterjedése, járványok, tömeges migráció, szervezett bűnözés, terrorizmus stb.), a hazánkra jellemző veszélyhelyzeti tűzoltási – tűzmegeelőzési polgári védelmi – katasztrófavédelmi tevékenységről.

Informálódjanak a nemzetközi együttműködésnek irányairól, lehetőségeiről, az ifjúsági szövetségek nemzetközi kapcsolatairól, programjáról. Ismerjék a Magyarországon előforduló leggyakoribb veszélyhelyzeteket. Ismerjék fel az összefogás jelentőségét. Ismerjék meg az intézmény Prevenációs Programjának rá vonatkozó részeit.

Ismerjék meg a segítségnyújtókat (katasztrófavédelem, tűzoltóság, rendőrség, mentők), legyenek képesek együttműködni a segítségnyújtókkal. Alakítsanak ki reális képet tevékenységükről, legyenek tisztában azzal, hogy e szervezetek az ő életüket védik.

Legyen igényük az önmentő módszerek és mások mentése lehetőségeinek megismerésére. Sajátítsák el az elemi elsősegély-nyújtási ismeretek közül a sérülések, sebek, törések felismerésére, ellátására vonatkozó elemi tudattartalmukat.

Legyenek képesek a környezetük tűzvédelmével, a veszélymegeelőzéssel kapcsolatos állampolgári kötelességeik, személyes felelősségük felismerésére, gyakorlására. Olyan, az életet és a környezetet kímélő szokásaik alakuljanak ki, amelyekkel a harmonikus életvitel megalapozható. Kísérjék figyelemmel lakóhelyük tűzoltóságának, katasztrófavédelmének őket is érintő vonatkozásait. Ismerjék a tűzoltóság kulturális, hagyományőrző és értékmegővő, a katasztrófavédelem élete – és anyagi javakat mentő funkcióját. Ismerjék meg a területükön lévő, tűzzel kapcsolatos kultúrtörténeti emlékeket, hagyományokat, szokásokat.

Tudják végrehajtani a távolsági védelem (kimenekítés, kitelepítés) és egyéni védelem rájuk vonatkozó feladatait. Legyenek tisztában a veszélyhelyzetekben betartandó alapvető magatartási szabályokkal, ismerjék az egyéni védőeszköz használatát és iskolájuk prevenációs Programját.

Ismerjék a riasztási jeleket, tudják, hogy veszélyhelyzet esetén hogyan segíthetnek önmagukon és egymáson. Ismerjék a pánik kitörésének előjeleit, valamint azt, hogy mit tehetnek a megelőzése érdekében.

A döntéshozatal gyakorlásában személyes tapasztalataik mellett használják fel a tömegkommunikáció forrásait, tanulják meg értően szelektálni azokat. Ismerjék a segítségkérés, az együttműködés módjait. Tudják elemezni és értékelni a szabályok megtartásának, illetve megszegésének következményeit. Magatartásuk szolgálja az emberi élet, a természet, a szűkebb és tágabb környezetük védelmét, a biztonságot.

**5. osztály**

Hogyan is kezdődött?	Tűz, tűz Prométheusz A tűzgyújtás története	Tüzek a természetben: vulkán, villám; tűzvész, villámhárító A legenda Irinyi János munkássága
Mire vigyázz a háztartásban?	Sütés-főzés Gáz, fűtés, világítás	A sütés – főzés; fűtés veszélyei Fűtésfajták, használati utasítások, üzemeltetési módok; tűz megelőzési tanácsok A gáztűzhely használatának veszélyei, elektromos berendezések használata
Hogy ünnep lehessen!	Ünnepi fény	Az ünnepek során felmerülő veszélyek megelőzése
Ha már baj van...	Tűzjelzés Segítségkérés Menekülés, oltás	A tűzjelzés régen és ma Segítségkérés A menekülés szabályai; A víz szerepe az oltásban; A tűzoltó készülék használata

**6. osztály**

Lesben áll és nem kímél...	A veszélyek típusai, veszélyek otthon, az utcán és az iskolában
...és jön a víz, a hömpölygő áradat...	A katasztrófa-küszöböt elérő veszélyek: vegyi baleset, árvíz, belvíz, földrengés, hóvihár, szélvihár
Veszélykalauz a településen	A település, az intézmény veszélyeztettsége, prevenció program (helyi hulladéktérkép)
Riadó!	Riasztási jelek, teendők riasztás esetén Tűzvédelmi, bombavédelmi riadó
Te is tehetsz valamit!	A veszély jelzése, mások tájékoztatása Elsősegélynyújtás
Védelem, véded, védi...védünk	Egyéni védelem: légzésvédelem, bőrvédelem Elzárkózás, óvóhely

**7. osztály**

Az ősidőktől napjainkig	Tűz! Tűz! A szervezett magyar tűzoltóság, önkéntesek Helyi riasztások	Tűzgyújtási technikák: tűzfúró, tűzszerszám Őselemek, felfedezők, találmányok Rendvédelmi szervek, tűzoltó laktanya Állampolgári jogok és kötelezettségek
Lassan, okosan!	Tűzmegeelőzés a szűkebb környezetünkben A mindennapok tűzvédelme	A biztonságos fűtés, sütés-főzés Vegyszerek használata Tűzgyújtás a szabadban A dohányzás veszélyei
Gyorsan, okosan!	Segítségkérés Menekülési terv Tűzoltás dióhéjban	A segítségkérés lehetséges formái A tervezés elemei – tűzriadó, tűzriadóterv Alapvető tűzoltási technikák, eszközök

**8. osztály**

Akik segítenek.. Nem vagyunk egyedül!	A veszélyhelyzet kezelésének rendszere A katasztrófavédelmi szervek feladata, polgári védelmi kötelezettség
Fogd a csomagod! Segíts!	A csoportos védelem: kimenekítés, ideiglenes lakóhelyelhagyás, a szükséges „túlélőcsomag” összeállítása, befogadás Helyes magatartási szabályok, elsősegélynyújtás
Nem ismer határokat!	Globális veszélyek: nemzetközi bűnözés, terrorizmus Környezetszennyezés Az együttműködés jelentősége
Minősíthetetlen!	Minősített időszakok